

EĞİTİM MÜZİĞİ ÇOK SESLENDİRME YAKLAŞIMLARI VE YAKLAŞIMLARIN İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ KAPSAMINDA KULLANIMI İLE İLGİLİ ÖRNEK UYGULAMALAR

Cem Süleyman ŞAKTANLI^{1*}, Yaşar ÖZELMA²

¹: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Van.

²: Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Erzincan.

Özet

Araştırma; eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarını tespit etmek, yaklaşımların ilköğretim öğrencisine uygunluğu bağlamında müzik öğretmeni görüşlerini belirlemek ve görüşler doğrultusunda örnek uygulamalar oluşturarak çok sesli müzik eğitimine hizmet etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, tez kaynaklı derlenen verilere yeni eklemeler yapılarak odak konu incelenmiştir. Araştırmada; eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımları tespit edilmiş, hangi çok seslendirme yaklaşımının ilköğretim müzik dersi kapsamında kullanılması gerektiği hakkında müzik öğretmeni görüşlerini belirlemek amacıyla Ankara ili Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde görev yapmakta olup çalışma grubunu oluşturan 100 müzik öğretmenin görüşlerine başvurulmuş ve veriler analiz edilerek frekans, yüzde dağılımları tablolar halinde gösterilmiştir. Müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda belirlenen “çalgı eşliği ile çok seslendirme” yaklaşımının örnek uygulamaları olarak; “Giydiğim Aldır” makamsal eğitim müziği Türk müziğinde dörtlü armoni çok seslendirmesi ile eşliklendirilmiş, “Vatan” ve “Clementine” tonal eğitim müzikleri ise “Sibelius 4” ve “Tonica Fugata 9.5” paket programları tarafından teknolojik çok seslendirme ile eşliklendirilmiştir. Araştırmada problem ve alt problemlere ilişkin elde edilen sonuçlar ve konuyla ilgili öneriler araştırmanın sonunda sunulmuştur. Buna göre “çalgı eşliği ile çok seslendirme” yaklaşımının ilköğretim öğrencisine uygun olduğu, şarkı öğretiminin müzik öğretmeni tarafından çalgı eşliği ile desteklenmesi gerektiği ve tonal eğitim müziklerinde çalgı eşliğinin yazılım tarafından da kolayca oluşturulabildiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Müzik, Çok Seslendirme, Armoni, Eğitim Müziği, İlköğretim Müzik Dersi.

MULTI-VOCALIZATION APPROACHES IN EDUCATIONAL MUSIC AND THE MODEL REGARDING THE APPLICATION OF THE APPROACHES WITHIN THE SCOPE OF PRIMARY SCHOOL MUSIC LESSONS

Abstract

This research was carried out for the purpose of determining the multi-vocalization approaches in educational music and the views of the music teachers about them within the context of the compatibility of these approaches with the primary school students, and thus, serving the polyphonic music education by creating model applications or practices in line with these views. To that end, the focus topic was analysed by making new additions to the compiled data based on the thesis. Within the research; the multi-vocalization approaches in educational music were determined and in order to identify the views of music teachers as to what multi-vocalization approach should be used within the scope of the primary school music lessons, the opinions of 100 music teachers in the study group who had been working in the counties, Keçiören and Yenimahalle, Ankara, were asked, and through analysing the data, the frequency and percentage distributions were demonstrated in tables. As the model applications of the approach referred to as “multi-vocalization accompanied with musical instruments”, which was determined in line with the views of music teachers; the intonated educational music called “Giydiğim Aldır” was made accompaniment with quadruple harmony multi-vocalization in Turkish music, while the tonal educational music pieces like “Vatan”

* Yazışma yapılacak yazar: saktanli@yyu.edu.tr

Makale metni 23.12.2013 tarihinde dergiye ulaştırılmış, 18.03.2014 tarihinde basım kararı alınmıştır.

and “Clementine”, on the other hand, were made accompaniment with technological multi-vocalization by “Sibelius 4” and “Tonica Fugata 9.5” package programs. The obtained results related with the problems and sub-problems in the research and the suggestions with regard to the subject were presented at the end of the research. Accordingly, it was concluded that the approach referred to as “multi-vocalization accompanied with musical instruments” was compatible with the primary school students, that it was necessary for the music teacher to support the songs taught by the accompaniment of musical instruments and that the instrumental accompaniment could also be easily formed by a software in tonal educational types of music.

Keywords: Music, Multi-Vocalization, Harmony, Educational Music, Primary School Music Lessons.

1. Giriş

Çok seslilik; “aynı anda tınlayan seslerin, belli bir amaca yönelik olarak ve zamanla değişen görüşlere göre, bir düzen içinde kaynaşması” şeklinde tanımlanmıştır (Uslu içinde Cangal, 2006). Çok seslilik, özellikle ilköğretim öğrencisi üzerinde ise kelimenin kendi anlamından da öte bir değer ifade etmektedir. Müzik eğitiminin rolünü ve işlevini tam olarak yerine getirebilmesi için eğitim müziğinde çok sesliliğin yeri ve önemi büyüktür.

“Müzik eğitiminin amaçlarından biri de ulusal müzik kültürümüzün yanında evrensel müzik kültürlerinin tanıtılması, öğretilmesidir. Evrensel müzik kültürünün bir boyutu olan çok seslilik ise çağdaş Türk müziğinin göstergelerinden olması nedeniyle önemlidir” (Türkmen, 2007).

Çok sesli müziğin öneminden ve müzik eğitimindeki üstlendiği önemli rolden bahseden bir çalışma da yine benzer tespitlerde bulunmaktadır: “Ulus olarak çok sesli müzikte geri olmak, dünyanın ortak müziğinde geri olmak, bu yönde gelişmiş diğer ulusların gerisinde bulunmak demektir. Geri kalmışlıkta, özellikle eğitimdeki eksikliklerin ve yetersizliklerin belirleyici rol üstlendiği düşünülebilir. Bu yönüyle, insanların ortak dili sayılan çok sesli müziğin ülkemizde yeterince benimsenmesi, bulunduğu durumdan daha iyi duruma getirilmesi, gelişmişlikte belirleyici konumda bulunan eğitim alanındaki yerini bulması ve eğitimde müzik eğitimine, müzik eğitiminde de çok sesliliğe gereken önemin verilmesiyle bağlantılıdır” (Uslu, 2006).

Pek çok açıdan bakıldığında, çok sesli müziğin ülkemizde yeterince benimsenmesinin, öncelikle eğitim müziği dağarında ve dolayısıyla müzik eğitiminde gereken yeri bulması ile sağlanabileceği açıktır. Bununla birlikte eğitim müziği dağarını, okul şarkısı kaynağı bakımından dört gruba ayırmak mümkündür:

- “Aktarma Şarkılar
- Öykünme Şarkılar
- Halk Türküleri
- Türk Okul Şarkıları” (Sun, 2006).

Ezgisi yabancı, sözleri Türkçe olan şarkılara “Aktarma Şarkılar” denilmektedir. Türk okul müziği bestecilerinin yarattığı, temelini batı müziğinden alan okul şarkıları ise “Öykünme Şarkılar” olarak adlandırılır. Bunun yanında “Türk Okul Şarkıları” da Türk okul müziği bestecileri tarafından yaratılmaktadır; fakat “Halk Türküleri” kaynaklıdır. Kaynağı ne olursa olsun okul müziği bestecileri tarafından oluşturulan çok sesli eğitim müzikleri, ulusal çok sesli eğitim müziği dağarımıza ve dolayısıyla “genel müzik eğitimi” içerisinde ilköğretim öğrencisine katkı ve fayda sağlamaktadır. Ayrıca bilindiği üzere, müziksel açıdan çok seslilik sadece birden fazla ses için yazılmış şarkıyı ifade etmemektedir. İlköğretim müzik derslerinde; şarkı öğretimine destek olarak müzik öğretmenin piyanoda yaptığı çalgı eşliği dahil olmak üzere öğrencinin fikir, duygu ve hayal dünyasını renklendirerek çok seslilik bağlamında ona pek çok değer katacaktır.

Bu çalışmada; ulusal çok sesli eğitim müziği dağarına ve çok sesli müzik eğitimine hizmet etmesi bakımından, eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımları literatür tarama ile tespit edilmiştir. Eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarının ilköğretim müzik dersi öğrencisine uygunluğu bağlamında müzik öğretmeni görüşleri alınmış ve var olan duruma olumlu katkıda bulunmak için alınan görüşler doğrultusunda tercih edilen çok seslendirme yaklaşımı ile ilgili (bir kısmı bilgisayar programları tarafından teknoloji desteğiyle çok seslendirilen) örnek uygulamalar oluşturulmuştur.

2. Problem Durumu

Ezgiyi, değişik anlayış ve bakış açılarıyla değerlendiren; fakat temelde dikey ya da yatay olarak çok seslendiren yaklaşımlar bulunmaktadır. Odak konu bağlamında önemli olan, bu çok seslendirme yaklaşımlarından hangisinin kullanılmasının ilköğretim öğrencisi üzerinde uygun bir etkinliğe imkan verdiğidir. Bu açıdan ilköğretim okullarında görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin görüşleri anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Ayrıca tercih edilen çok seslendirme yaklaşımının pratikte nasıl kullanılması gerektiği önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu yüzden araştırmada, "Eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımları nelerdir ve ilköğretim öğrencisine uygunluğu bakımından var olan çok seslendirme yaklaşımlarından yoğunlukla hangisi, nasıl bir uygulamayla kullanılmalıdır?" sorusu problem olarak belirlenmiştir. Durumu çok seslendirme yaklaşımları açısından da bütünüyle ele alan araştırma eksikliği bu araştırmayı gerekli ve zorunlu kılmıştır.

2.1 Problem Cümlesi

Eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımları nelerdir ve ilköğretim öğrencisine uygunluğu bakımından var olan çok seslendirme yaklaşımlarından yoğunlukla hangisi, nasıl bir uygulamayla kullanılmalıdır?

2.2 Alt Problemler

1. Eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımları nelerdir?
2. İlköğretim müzik dersinde öğretilen okul şarkılarında, bilinen eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarından hangileri kullanılmalıdır?
3. Tercih edilen eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımı nasıl uygulanabilir?

2.3 Araştırmanın Amacı

Araştırma; eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarını ele alarak belirlemek, ilköğretim müzik dersinde uygun etkinliklere imkan vermesi bakımından hangi çok seslendirme yaklaşımlarının kullanılması gerektiğini tespit etmek ve belirlenen çok seslendirme yaklaşımını teknolojik çok seslendirme yazılımlarının olanaklarını da kullanarak örneklendirmek ve dolayısıyla çok sesli müzik eğitimine hizmet etmek amacıyla yapılmıştır.

2.4 Araştırmanın Önemi

Araştırma; eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarının tespit edilerek incelenmesi, yaklaşımların ilköğretim öğrencisine uygunluğu bağlamında müzik öğretmeni görüşlerinin belirlenmesi, görüşler doğrultusunda güncel teknolojik çok seslendirme yazılımı imkanlarının da araştırılarak örnek uygulamaların oluşturulması, çok sesli eğitim müziği dağarı oluşturulmasında ve müzik ders içi etkinliklerde yol gösterici olabilmesi, dolayısıyla müzik eğitiminde çok sesliliğin gereğini vurgulayarak odak konu kapsamındaki araştırma eksikliğini kısmen de olsa doldurması bakımından önemlidir.

2.5 Sayıltılar

Müzik öğretmeni görüşlerinin, eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarının ders içi etkinlikler bağlamında ilköğretim müzik dersi öğrencisine uygunluğunu yansıttığı sayılıttısından hareket edilmiştir.

2.6 Sınırlılıklar

Araştırma, Ankara ili Keçiören ve Yenimahalle ilçelerindeki müzik öğretmenleri ile sınırlıdır.

3.Yöntem

3.1 Araştırma Yöntem ve Teknikleri

Nitel araştırma özelliklerini taşıyan araştırmada; literatür tarama yöntemi ve görüşme tekniğine bağlı içerik analizi kullanılmıştır, bu yönüyle araştırma betimsel niteliktedir. Sayıların incelenmesinde frekans ve yüzde dağılımlarına bakılmıştır. Araştırmada ilgili okul şarkıları çalgı eşliği ile çok seslendirilmiş ve armoni analizleri eklenmiştir.

3.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmada, Ankara ili Keçiören ve Yenimahalle ilçelerindeki 100 müzik öğretmeni ile çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunu oluşturmak üzere ilgili ilçelerin seçiminin, Ankara'nın ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan tipik bir ortalamasını oluşturduğu göz önünde bulundurulmuştur.

3.3 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak literatür tarama ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Yüksek lisans tezinden oluşturulan bu çalışmada, ilk olarak literatür tarama ile var olan eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımları araştırılarak incelenmiştir. Bizzat araştırmacı tarafından ilgili ilköğretim okullarında 100 müzik öğretmenine uygulanan görüşme formu ile öğretmen görüşleri alınmıştır. Görüşme formundaki 28 kapalı uçlu ve 2 yarı kapalı uçlu sorudan; ilköğretim müzik dersinde öğretilen okul şarkılarında, ilköğretim öğrencisine uygunluğu bakımından var olan eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarından hangilerinin kullanılması gerektiği hakkında müzik öğretmeni görüşlerini yansıtan, 2 kapalı uçlu soruya verilen yanıtlar bu çalışmada derlenerek kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan ifadeler araştırmacı tarafından ilgili literatür ve uzman görüşleri esas alınarak oluşturulmuştur. Görüşme formu ile elde edilen nitel verileri çözümlmek için içerik analizi yapılmış ve bulgular tablo halinde sunulmuştur.

Müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda belirlenen "çalgı eşliği ile çok seslendirme" yaklaşımını örneklendirmek için; "Giydiğim Aldır" makamsal eğitim müziği araştırmacı tarafından Türk müziğinde dörtlü armonik çok seslendirme ile eşliklendirilmiş, "Vatan" ve "Clementine" tonal eğitim müzikleri ise "Sibelius 4" yazılımı tarafından teknolojik çok seslendirme ile eşliklendirilmiştir. Buna ek olarak "Clementine" tonal eğitim müziği "Tonica Fugata 9.5" yazılımı tarafından diğer yazılımdan bağımsız olarak teknoloji desteği ile çok seslendirilmiştir. "Vatan" ve "Clementine" tonal eğitim müziklerinin eşliklendirme ve çok seslendirme armonik analizleri yine bu bilgisayar yazılımları tarafından yapılmış ve araştırmacı tarafından örnekler halinde sunulup, açıklanarak yorumlanmıştır.

3.4 Verilerin Analizi

Görüşme formundan elde edilen nitel verilerin içerik analizi yapılmış, "frekans" (f) ve "yüzde" (%) dağılımları elde edilmiştir. Tablolarda frekans ve yüzdeler, görüşme formunun 100 müzik öğretmenine uygulanmış olması bakımından eşit sayı değeri göstermektedir. Nitel bulgular, önce tablo halinde sergilenmiş sonra da sözel olarak ifade edilmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca "Giydiğim Aldır" türküsü piyano eşliğinin dörtlü armonik analizi araştırmacı tarafından yapılmış, diğer eşliklendirme ve çok seslendirme armonik analizleri ise daha önce belirtildiği gibi "Sibelius 4" ve "Tonica Fugata 9.5" bilgisayar programı sürümleri tarafından yapılmıştır.

4.Bulgular ve Yorum

4.1 Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımları Nelerdir?

Bu başlık altında sırası ile; armonik çok seslendirme yaklaşımı, kanon yöntemi ile çok seslendirme yaklaşımı, kontrpuantal çok seslendirme yaklaşımı, çalgı eşliği ile çok seslendirme yaklaşımı, Türk müziğinde dörtlü armoni çok seslendirmesi yaklaşımı ve teknolojik çok seslendirme yaklaşımı olmak üzere eğitim müziğinde çok sesliliği sağlayan altı tür yöntemin temel prensipleri tespit edilmiştir; çünkü ilköğretim müzik dersi kapsamında kullanılan eğitim müzikleri kanonlar hariç olmak üzere en fazla iki sesli yapıdadır ve bunların basit ama güçlü niteliğe sahip olması gerektiği düşünülmektedir.

4.2 Armonik Çok Seslendirme Yaklaşımı

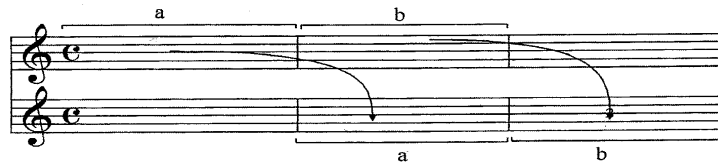
Dikey düşünülürse okul şarkılarında iki seslilik, tek ses gibi tınlamayan ve dolgun tınlayan 3'lü ve 6'lı aralıklar kullanarak oluşturulur. 3'lü ve 6'lı aralıklar doğası gereği yarı uyumlu aralıklardır. Böylece iki parti birbiriyle ne 1'li, 4'lü, 5'li ve 8'li tam uyumlu aralıklar gibi kaynaşır ve çok sesliliği zayıflatır; ne de 2'li ve 7'li uyumsuz aralıklar gibi gerginlik yaratır. Partileri dikey olarak ele alan armonik yaklaşımda uyumsuz aralıklar da kullanılmalıdır; fakat uyumsuz aralıklar art arda değil gerektiği yerde ve çözüme ulaştırılarak kullanılmalıdır (Sağır ve Albuz, 2008).

Armonik yaklaşımla iki seslendirme çalışmalarında genel prensip şöyle ifade edilebilir: "Bir ezgiyi iki seslilik anlayışıyla çok seslendirirken, temel sesin ve diğer seslerin tizlerde dolaştığı konumlarda koştut 6'lıları kullanmak iyi etki yaratır. Temel sesin kalın seslerde dolaştığı yerlerde ise 3'lüleri tercih etmek daha uygun olacaktır" (Sağır ve Albuz, 2008).

Armonik çok seslendirme yaklaşımında; cümle sonlarındaki kalıplara, çözümlerde sudominant-dominant-eksen ilişkilerine ve seslerin durucu/yürüyücü özelliklerine dikkat edilmelidir.

4.3 Kanon Yöntemi ile Çok Seslendirme Yaklaşımı

İki sesli kanon yazım tekniğinde önce bir "a" motifi oluşturulur, sonra bu motif istenilen aralıkta (1'li, 8'li, 5'li, 4'lü) istenilen yere (alt ya da üste) aynen geçirilir. Ardından ikinci partideki "a motifi" karşı ezgi (discantus) ile iki sesli hale getirilerek "b motifi" oluşturulur. Oluşan "b motifi" ise yeni bir motif olan "c motifi" ile iki seslendirilir. İşleme bu biçimde devam edilip yapılan çalışma form içerisinde istenilen yerde bitirilir (Sağır ve Albuz, 2008). Şekil 1'de a ve b motifinin oluşumu görülmektedir:

Şekil 1. Kanonda Motiflerin Oluşumu (Sağır ve Albuz 2008).

4.4 Kontrpuantal Çok Seslendirme Yaklaşımı

İki ya da daha çok melodi çizgisinin belli teknik ve estetik ölçütlere uygun olarak birleştirilme sanatına kontrpuan denir. Tümüyle batı müziğine ait bir olgu olan kontrpuan "yatay çok seslendirme tekniği" olarak da adlandırılır. İlk kez 14. Yüzyılda ismi verilen teknik "noktaya karşı nokta" anlamına gelmektedir. Başlangıçta iki ezginin paralel uyumlu aralıkta ilerlediği çok seslendirme anlayışını belirtmekteydi; fakat yüzyıllar içerisinde daha ayrıntılı ve süslü bir biçime dönüşmüştür. Kontrpuanda kendisine sonradan diğer ezgilerin eklendiği güçlü (ana) ezgiye "cantus firmus" denmektedir. Karşı ezgi olan "discantus" ana ezgiye mümkün olduğunca zıt yönde hareket etmelidir. İki sesli kontrpuan; notaya karşı nota (bire karşı bir), bir notaya karşı

iki nota (bire karşı iki), senkop (bağlamalar), bir notaya karşı dört nota (bire karşı dört) ve karışık (süslü/nakışlı) tür başlıkları altında incelenmektedir (Özçelik, 2005).

4.5 Çalgı Eşliği ile Çok Seslendirme Yaklaşımı

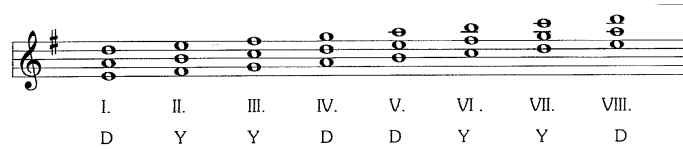
İlköğretim müzik dersi öğrencisine, çok sesli duyusu ve bu duyusun oluşturduğu uyumu ve zevki aşılatabilmek için ezginin eşlikle desteklenmesi yöntemi kullanılabilir. Nitekim; “Şarkı öğretiminin öğretim boyutlarından bir tanesi de eşlikle desteklenmesidir. Şarkıların bir çalgı ile eşlikli öğretilmesi/söylenmesi hem öğrencinin şarkıyı doğru ezgiden söylemesini kolaylaştırır, hem de işitme yeteneğinin gelişmesine yardımcı olur. Özellikle çok sesli eşlikler öğrencilerde çok seslilik kavramının gelişmesine yardımcı olur ve çok sesli duymaya alıştıırır” (Bilgin ve Şaktanlı, 2007).

Çeşitli çok sesli çalgılar eşlik yapmak için kullanılabilir fakat; “Sabit perdeli olması, ses sınırlarının genişliği, armonik-polifonik karaktere sahip ve armonik eşlik çalgısı olması, her çeşit çok sesli eserin indirgemesinin icra edilebilirliği, koral ve orkestral eserlerin çalınabilirliği, eser analizine elverişli olması bakımından piyano, müzik eğitiminde, müzik öğretmenin kullanacağı temel çalgıların başında gelmektedir” (Bilgin ve Şaktanlı içinde Yönetken, 2007).

Bir okul şarkısına piyano ile eşlik yapabilmek için yeterli derecede piyano becerisi ve armoni-kontrpuan bilgisine ihtiyaç olunmasıyla birlikte çoğu kez tonik, subdominant ve dominant gibi tonun ana fonksiyonlarını kullanarak bir şarkıya kolayca eşlik etmek mümkün görülmektedir (Sağır ve Albuz, 2008). Bunun yanında; “Klasik dönem ve kısmen de romantik dönem bestecilerinin piyano eserlerinde kullandıkları sol el figürleri, okul şarkılarını piyano ile eşliklemeye önemli ölçüde yol gösterici olabilir” (Sağır ve Albuz, 2008).

4.6 Türk Müziğinde Dörtlü Armoni Çok Seslendirmesi Yaklaşımı

Türk müziğinde dörtlü armoni sistemi Kemal İlerici tarafından ortaya koyulmuş; fakat kaynağını Türk müziği makamlarımızın dokusundan almaktadır. Dörtlü armonik yaklaşım Türk müziği için üçlüsel armonik sistem yerine bir alternatif ve geliştirilmeye uygun bir temel oluşturmaktadır. Batı müziğinde üçlü aralıklarla kurulan üç sesli akorlar, dörtlü armonik sistemde dörtlü aralıklarla kurulmaktadır. “Dörtlü armoni” adı buradan gelmektedir (Tuğcular, 2006).

Durucu Uygular: I., IV., V. ve VIII.

Yürütücü Uygular: II., VI., III. ve VII.

Şekil 2. La Hüseyini Dizisinde Üç Sesli Akorlar ve Fonksiyonları (Levent, 1995)

Üçlü armonik sisteme dayalı iki sesli eğitim müziklerinde dikey olarak çoğunlukla 3'lü ve 6'lı aralıklar kullanılmakta; yarı uyumlu ilgili aralıklar ne tam olarak bir gerginlik, ne de uyumlu bir çözülüş duygusu yaratmaktadır.

“Türk müziğine dayalı dörtlü çok seslilik yaklaşımında sistem gereği 3'lü ve 6'lı aralıklar yerine 2'li, 4'lü, 5'li ve 7'li aralıkları kullanmak yerinde olur. Bu sistemde de 3'lü ve 6'lı aralıklar zayıf zamanlarda ve farklı işlevlerde değerlendirilmelidir” (Sağır ve Albuz, 2008).

4.7 Teknolojik Çok Seslendirme Yaklaşımı

“Teknoloji destekli çağdaş eğitim öğrenciyi, görsel ve işitsel araçlarla donatılmış eğitim ortamında yetiştirip, yaparak-yaşayarak öğrenen, düşünen, araştıran ve araştırmalarının sonucunu toplum yararına sunan bireyler haline getirirken öğretmenin de pozisyonunu değiştirmeye başlamıştır” (Levendoğlu, 2004). Eğitim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler çağdaş müzik eğitimine de yansımaktadır. Özellikle bilgisayar destekli müzik yazılımlarında gerçekleştirilen ilerlemeler, ilköğretim müzik derslerinde kullanılan eğitim müziklerinin bizzat yazılım tarafından çok seslendirilebilmesini ve oluşturulan çok seslendirmenin MIDI (Musical Instrument Digital Interface/Müzikal Çalgı Sayısal Arayüzü) dosyası formatına dönüştürülerek bilgisayar tarafından çalınabilmesini mümkün kılmaktadır.

Şarkı öğretiminin; notasyon ve seslendirme programının oluşturduğu çok seslendirme eşliğinde gerçekleştirilmesinin, müzik eğitimine yeni bir bakış açısı getireceği, kolay uygulamalara katkıda bulunduğu ve daha yüksek başarı oranı sağladığı savunulabilir (Şaktanlı ve Özdemir, 2011). Nitekim; “Teknoloji desteği ile çok seslendirilen okul şarkılarının çocukların ilgi ve beğenisini daha fazla çektiği, defalarca bu şarkıları tekrar etmekten zevk aldıkları tespit edilmiştir” (Sevinç, 2003).

“Bilgisayar destekli müzik yazılımlarının genel özelliklerine bakıldığında; programları çeşitli gruplara ayırmak mümkündür. Müzik eğitim programları (Instructional Software), pratiğe ve uygulamalara dayalı yazılımlar (Practice/Accompaniment Software), nota yazım programları (Notation/Scoring Software) ve bir çeşit devinim oluşturarak müzik yapmaya yarayan masaüstü ‘Sequencer’ sistemleri (Sequencing Software), önemli alan başlıklarıdır” (Koç, 2004). “Tonica Fugata” ya da “Sibelius” programlarının, nota yazım işlevi ve müzik eğitiminde kullanılabilir özellikleri yanında çok seslendirme işlevi de bulunmaktadır. Örnek olarak “Tonica Fugata 9.5” programının sürümü herhangi bir ezgiyi; soprano-alto, tenor-bas partileri şeklinde tercihe göre dar ya da geniş serimde çok seslendirebilmektedir. Aynı program; melodi sesini tercihe göre istenilen partiye verebilmekle birlikte, armonizasyon ritmini (ikilik nota, dörtlük nota gibi) tercih edebilme özelliğinin yanında, çok seslendirmeyi bazı besteci yazı stillerinde (Bach, Reger, Scheidt gibi) tekrar edebilme niteliğine sahiptir. “Tonica Fugata 9.5” programının sürümü herhangi bir ezgiyi; kanon, füg formunda kompozisyona dönüştürebilmekte, bunların biçimsel ve armonik analizlerini verebilmektedir. “Sibelius 4” programının sürümü ise herhangi bir ezgiye; tercihe göre dörtlük ya da onaltılık nota süreleriyle arpej ya da Alberti bas eşlik stillerinde, piyano ve gitar için çok sesli çalgı eşliği oluşturabilmektedir. Program eşliklemeyi önce blok akor tarzında dar serim armonisiyle yapmakla birlikte istendiğinde armonik analizini verebilmektedir. “Tonica Fugata 9.5” ve “Sibelius 4” programlarıyla ilköğretim müzik dersi kapsamındaki eğitim müzikleri kısa süre içerisinde yazılım tarafından çok seslendirilebilmekte ve oluşturulan çok seslendirme dinlenebilmektedir; fakat her teknoloji gibi ilgili yazılımların da henüz bazı eksikleri olduğunu ve çok seslendirmede hata yapabildiğini göz ardı etmemek gerekmektedir. Bununla birlikte türlü müzik yazılımları ve yeni sürümlerinin gelişerek müzik sanatında “güzel” olanı sayısal olarak ifade etme yolunda ilerlemesi ümit vericidir.

4.8 İlköğretim Müzik Dersinde Öğretilen Okul Şarkılarında, Bilinen Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımlarından Hangileri Kullanılmalıdır?

Bu başlık altında, eğitim müziği çok seslendirme yaklaşımlarının ilköğretim müzik dersi kapsamında kullanımı hakkındaki müzik öğretmeni görüşleri yorumlanmıştır; fakat bazı çok seslendirme yaklaşımları ya müzik öğretmenleri tarafından yeterince bilinmediği için ya da ilgili eğitim müziği türünde (makamsal/tonal) yeterince kullanılmadığı için seçeneklere koyulmamıştır.

Tablo 1. İlköğretim Müzik Dersinde Makamsal Tek Sesli Eğitim Müziklerinde Kullanılan Çok Seslendirme Yaklaşımlarının Uygunluğuna İlişkin Öğretmen Görüşleri.

Çok Seslendirme Yaklaşımları	f	%
Türk müziğinde dörtlü armoni çok seslendirmesi	21	21
Tonal armonik çok seslendirme	7	7
İki seslendirme	30	30
Çalgı eşliğı ile çok seslendirme	42	42
Toplam	100	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi; “İlköğretim müzik dersinde kullanılan makamsal tek sesli eğitim müziklerinde, hangi çok seslendirme yaklaşımının kullanılması uygun olur?” sorusuna ilişkin olarak müzik öğretmenlerinin %42’si ‘çalgı eşliğı ile çok seslendirme’, %30’u ‘iki seslendirme’, %21’i ‘Türk müziğinde dörtlü armoni çok seslendirmesi’ ve %7’si ise ‘tonal armonik çok seslendirme’ yaklaşımının uygun olduğu görüşünü belirtmiştir. Bu veriler ışığında görüşleri alınan müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun, ilköğretim müzik dersinde kullanılan makamsal tek sesli eğitim müziklerinde, çalgı eşliğı ile çok seslendirme yaklaşımının kullanılmasını uygun bulduğu; fakat iki seslendirme yaklaşımının kullanılmasını uygun bulanların da azımsanamayacak ölçüde olduğu görülmektedir.

Tablo 2. İlköğretim Müzik Dersinde Tonal Tek Sesli Eğitim Müziklerinde Kullanılan Çok Seslendirme Yaklaşımlarının Uygunluğuna İlişkin Öğretmen Görüşleri.

Çok Seslendirme Yaklaşımları	f	%
Kanon yöntemi ile çok seslendirme	31	31
Kontrpuantal çok seslendirme	2	2
Tonal armonik çok seslendirme	12	12
İki seslendirme	21	21
Çalgı eşliğı ile çok seslendirme	34	34
Toplam	100	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi; “İlköğretim müzik dersinde kullanılan tonal tek sesli eğitim müziklerinde, hangi çok seslendirme yaklaşımının kullanılması uygun olur?” sorusuna ilişkin olarak müzik öğretmenlerinin %34’ü ‘çalgı eşliğı ile çok seslendirme’, %31’i ‘kanon yöntemi ile çok seslendirme’, %21’i ‘iki seslendirme’, %12’si ‘tonal armonik çok seslendirme’ ve %2’si ise ‘kontrpuantal çok seslendirme’ yaklaşımının uygun olduğu görüşünü belirtmiştir. Bu veriler ışığında görüşleri alınan müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun, ilköğretim müzik dersinde kullanılan tonal tek sesli eğitim müziklerinde, çalgı eşliğı ile çok seslendirme yaklaşımının kullanılmasını uygun bulduğu; fakat kanon yöntemi ile çok seslendirme yaklaşımının kullanılmasını uygun bulanların da azımsanamayacak ölçüde olduğu görülmektedir.

4.9 Tercih Edilen Eğitim Müziğı Çok Seslendirme Yaklaşımını Nasıl Uygulanabilir?

Bu başlık altında, tercih edilen “çalgı eşliğı ile çok seslendirme” yaklaşımının uygulanması bağlamında; “Giydiğim Aldır” makamsal eğitim müziğı araştırmacılar tarafından Türk müziğinde dörtlü armoni çok seslendirmesi ile piyano için eşliklendirilmiş, “Vatan” ve “Clementine” tonal eğitim müzikleri ise “Sibelius 4” programı tarafından teknolojik çok seslendirme ile piyano için eşliklendirilmiştir. Bunlara ek olarak

Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımları Ve Yaklaşımların İlköğretim Müzik Dersi Kapsamında Kullanımı İle İlgili Örnek Uygulamalar

“Clementine” tonal eğitim müziği “Tonica Fugata 9.5” programı tarafından diğer programdan bağımsız olarak teknoloji desteği ile çok seslendirilmiştir.

4.9.1 “Giydiğim Aldır” Makamsal Eğitim Müziği Çalgı Eşliğinin Oluşturulması ve Çok Seslendirme Analizi

Giydiğim Aldır (Mi Hüseyni)

(2+3)

I-----V(n)-----III-----I-----IV-----VII-----

7

I-----III-----I-----IV-----VII-----I-----III-----I-----

Şekil 3. “Giydiğim Aldır” Türküsü Armoni Analizi.

Şekil 3’te görüldüğü gibi ezginin mi hüseyni makamında olduğu incelenmektedir. 3. ölçüde dizinin VI. derece sesinin pesleştirilip değişime uğratıldığı gözlenmektedir. İlk önce dörtlü armoni açısından, seslerin ezgi içindeki fonksiyonları da düşünülerek ölçü ölçü armonik dereceler belirlenmiştir. Buna göre V. armonik derecede (3. ölçü) do naturel kullanılabileceği düşünülmektedir.

Giydiğim Aldır (Mi Hüseyni)

(2+3)

Koro

Piyano

I I V₄ III I IV IV VII

7

Koro

Pno.

I III I IV IV VII I III I

Şekil 4. “Giydiğim Aldır” Türküsünün Armonilenmesi.

Belirlenen armonik derecelere göre, cümle sonlarına ve kalıplara da dikkat edilerek ezginin hangi akorlarla armonilenebileceği belirlenip, belirlenen akorlarla ezgi, Şekil 4’te görüldüğü gibi dar serimde armonilenmiştir.

1. ölçüde piyano eşliğin ezginin başında bitiş etkisi yaratmaması için mi karar sesi eşlikte bas ve tenor partisine alınmış, si sesi en tize yani soprano partisine çekilmiştir. Armonileme çalışmasında dar serim tercih edilmiş ve üç sesli akorların temel konumu kullanılmıştır. Bu durumda temel ses katlanmıştır. Armonileme çalışmasının sağ el bağlantılarında, ortak ses tutmuş, diğer sesler en yakın yere gitmiştir. Akorların arasında ortak sesin olmadığı durumlarda sesler yine en yakın yere gitmiş, en az bir parti, basa göre ters hareket etmiştir. Örnekte ayrıca armonik derecelerdeki ses değişimi belirtilmiştir.

Giydiğim Aldır (Mi Hüseyini)

Piyano Eşlik: Y. Özelma

(2+3)

Koro

(2+3)

Piyano

p

f

I III I III I I V₄ III I

7

Koro

Piyano

IV IV VII I III I IV

12

Koro

Piyano

IV VII I III I

Giydiğim mordur	Giydiğim sarı
Kolları dardır	Sen kimin yarı
Keyfimiz vardır	Ağlatma bari
Akşam olanda	Akşam olanda
Akşam olanda	Akşam olanda
Bade dolanda	Bade dolanda

Şekil 5. "Giydiğim Aldır" Türküsüne Piyano Eşliği Oluşturma.

Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımları Ve Yaklaşımların İlköğretim Müzik Dersi Kapsamında Kullanımı İle İlgili Örnek Uygulamalar

Dar serimde armonileme çalışmasından yararlanılarak örnek 5'teki piyano eşliği oluşturulmuştur. Armonileme çalışmasında belirlenen sağ el bir oktav tizde düşünülüp, arpej şekline dönüştürülmüştür. Böylece ezgi çizgisi, arpejler ile bas oktavlar arasına alınıp renklendirilmiştir. Eşlik sağ elin "piano" olarak yorumlanması ve eşlikle ezgi çizgisinin kesişmemesi gözetilerek, ezginin eşlik tarafından bastırılması önlenmiştir. Ayrıca eşliğin ezgi ile kaynaşabilecek bir konumda olmasına özen gösterilmiştir. Bununla birlikte piyano eşliğinin bas partisindeki oktavlarda; akora yabancı, geçit (2., 6. ve 10. ölçü) ve işleyici sesler (8. ölçü) kullanılarak eşlik renklendirilmiştir. Sonuçta örnek 5'te görüldüğü gibi, "Giydiğim Aldır" türküsüne kısa bir giriş (intro) eklenip, şimdiye kadarki tüm aşamalar birleştirilmiştir. Giriş kısmı iki ölçü olarak belirlenip, içinde eksen (I.) ve çeken (III.) derecelerin akorları ile mi hüseyini makamına ve bas eşlik ritimine hazırlık yapılmıştır. Bitişte ise tize doğru ilerleyen üç ölçülük bir final ile eksen (durak) sese ulaşılmıştır. Bu şekilde, bir türkünün piyano eşlikle çok seslendirilmesiyle ilköğretim eğitim müziği dağarına katkıda bulunulmaya çalışılmıştır.

4.9.2 "Vatan" Tonal Eğitim Müziğinin Teknolojik Çok Seslendirme Olanakları ile Çalgı Eşliğinin Oluşturulması ve Çok Seslendirme Analizi

Vatan

Marş Saip Egüz

Piano

Pno.

Şekil 6. "Vatan" Marşının "Sibelius 4" Programı Tarafından Armonilenmesi.

Şekil 6'da görüldüğü gibi "Vatan" marşı ezgisi "Sibelius 4" programı tarafından dar serim blok akor şeklinde armonilenmiştir. Ezginin her ölçüsünün kuvvetli zamandaki ilk notasının armonileme uygulamasında soprano partisine konulduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanında ezginin re minör tonunda olduğu ve abab' cümlelerinden oluştuğu görülmektedir. Programın "a" cümlesinin ikinci gelişinde aynı armonik yapıyı değiştirmeyip tekrar kullandığı ve ezgiyi her ölçüye aynı derece gelecek şekilde ikilik notalarla armonilediği incelenmektedir. Ayrıca programın oluşturduğu armonilemede sadece üç sesli akorların kullanıldığı, derecelerin temel pozisyonlarında bas sesin katlandığı ve genelde temel derecelerin tercih edilip yalnızca 3. derecenin yan derece olarak kullanıldığı söylenebilir, dereceler arasında ortak seslerin tutuşu ise bağ ile gösterilmiştir.

Vatan

Marş Saip Egüz

Piano

Pno.

Şekil 7. "Vatan" Marşına "Sibelius 4" Programı Tarafından Piyano Eşliğı Oluşturulması

Şekil 7'de görüldüğü gibi "Vatan" marşına "Sibelius 4" programı tarafından piyano eşliğı oluşturulmuştur. Piyano eşliğinde örnek 6'daki dar serim armonisinin soprano, alto ve tenor partilerinin, 8'lik nota arpejine dönüştürüldüğü görülmektedir yani bir önceki örnekte piyano sağ ele yazılan blok akor, 8'lik notalar şeklinde parçalanmıştır; bas sesi ise önceki örnekteki ile aynıdır. Aynı programda; 16'lık nota "arpej" eşlik modeli ve 8'lik ya da 16'lık nota "Alberti bas" eşlik modeli seçenekleri de bulunmaktadır. Ayrıca kullanılan eşlik akorunu "her vuruşta", "her vuruş grubunda" ve "her ölçüde" değıştirme seçeneğı olanaklarının da bulunduğı görülmüştür.

4.9.3 "Clementine" Tonal Eğitim Müziğinin Teknolojik Çok Seslendirme Olanakları ile Çalgı Eşliğinin Oluşturulması ve Çok Seslendirilmesi

Clementine

Percy Montrose

Piano

Pno.

Şekil 8. "Clementine" Okul Şarkısının "Sibelius 4" Programı Tarafından Armonilenmesi

Şekil 8'de görüldüğü gibi, Percy Montrose'un "Clementine" okul şarkısı ezgisi "Sibelius 4" programı tarafından dar serim blok akor şeklinde armonilenmiştir. Ezginin sol majör tonunda ve 3/4'lük tartım kalıbında olduğı ve eksik ölçüyle başladığı görülmektedir. Dikey çok seslilik oluşturulurken kullanılan eşlik akorunu "her ölçüde" değıştirme seçeneğı işaretlenmiştir. Ezginin her ölçüsünün kuvvetli zamandaki ilk notasının armonileme uygulamasında soprano partisine konulduğı dikkat çekmektedir ve program VI-III, III-V ve V-II

Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımları Ve Yaklaşımların İlköğretim Müzik Dersi Kapsamında Kullanımı İle İlgili Örnek Uygulamalar

bağlantılarında temel armoni prensiplerinden farklı olarak partileri aynı yönde hareket ettirmiştir. Ayrıca program tarafından oluşturulan armonilemede sadece üç sesli akorların kullanıldığı, derecelerin temel pozisyonlarında bas sesin katlandığı ve yan derecelerin de sıklıkla kullanıldığı söylenebilir, dereceler arasında ortak seslerin tutuşu ise bağ ile gösterilmektedir.

Clementine

In a cav - ern by a can - yon ex - ca - wat - ing for a
Oh my dar - ling oh my dar - ling oh my dar - ling Cle - men -

mine. Dwelt a mine - er fört - y nin - er and his daugh - ter, Clem - en - tine,
tine. Thou art lost and gone for ev - er dread ful sor - ry, Clem - en - tine.

I VI iii

5

V ii VI V⁶ I

Şekil 9. "Clementine" Okul Şarkısına "Sibelius 4" Programı Tarafından Piyano Eşliği Oluşturulması

Şekil 9'da görüldüğü gibi, "Clementine" okul şarkısına "Sibelius 4" programı tarafından piyano eşliği oluşturulmuştur. Piyano eşliğinde örnek 8'deki dar serim armonisinin soprano, alto ve tenor partilerinin, 16'lık nota arpej motifine dönüştürüldüğü görülmektedir yani bir önceki örnekte piyano sağ ele yazılan blok akor, 16'lık notalar şeklinde parçalanmıştır; bas sesi ise önceki örnekteki ile aynı olmakla birlikte bu sefer iki vuruş tutmaktadır. Aynı programda piyano eşliğinin yanında gitarla eşikleme seçeneğinin de bulunduğu görülmüştür.

Clementine

G: I I I⁶ I I I I I⁶ I IV V V IV⁶ IV⁶ I I I I II⁶ II[#] V I

Şekil 10. "Clementine" Okul Şarkısının "Tonica Fugata 9.5" Programı Tarafından Çok Seslendirilmesi

Yazılan ezgileri "SATB" biçiminde geniş ya da dar serim olarak çok seslendiren programların da bulunduğu incelenmiştir. Şekil 10'da "Clementine" okul şarkısı ezgisi önceki örneklerden bağımsız olarak "Tonica Fugata 9.5" programı tarafından geniş serim armonilenecek çok seslendirilmiştir. İlgili programda ezgi istenilen partide çok seslendirilebilmektedir. Şekil 10'da "Clementine" okul şarkısı ezgisi soprano partisinde görülmektedir. Ezgi dörtlük nota armonizasyon ritminde ve besteci "Samuel Scheidt" armonizasyon stilinde çok seslendirilmiştir. Aynı programın "Jazzstil" ve besteci "Johann Sebastian Bach" ya da besteci "Max Reger" yazı stillerinde de armonizasyon yapabildiği görülmüştür. Ezgi çok seslendirilirken; "ikilik nota",

“noktalı ikilik nota”, “sekizlik nota” vb. armonizasyon ritimlerinden “dörtlük nota” armonizasyon ritmi seçildiği için, ezginin zayıf zamandaki bazı seslerinin geçici konumda kullanıldığı (soprano partisindeki 4. ve 5. ölçü bağlantısı gibi) görülmektedir. Çözümde ortak seslerin tutuşu bağ işaretiyle gösterilmektedir ve ortak sesin bulunmadığı durumlarda (3. ve 4. ölçü arasındaki IV-V. derece bağlantısı gibi) en az bir partinin bas tersi hareket ettiği görülmektedir. Hareketlerde paralel 5’li ve 8’li hatasının bulunmadığı incelenmektedir. Ayrıca “Tonica Fugata 9.5” yazılımının, yaptığı çok seslendirme analizini dörtlük nota biriminde sunduğu görülmektedir. Program yaptığı çok seslendirme analizini başka formatlarda da (kullanılan derecenin fonksiyonu gibi) verebilmektedir; ayrıca çok seslendirmenin program tarafından oluşturulmadan önce “en iyi çözümü kullanma” ya da “alternatif çözümü kullanma” seçeneklerinin de kullanıcı tarafından seçilebildiği görülmüştür.

Clementine

G: I I I⁶ I I I I I⁶ I IV V V IV⁶IV⁶ I I I I II[#] II[#] V I

Şekil 11. “Clementine” Okul Şarkısı Çok Seslendirmesine “Tonica Fugata 9.5” Programı Tarafından Geçici Seslerin Eklenmesi.

Şekil 11’de görüldüğü gibi, önceki örnekteki geniş serim armonisine “Tonica Fugata 9.5” programı tarafından geçici sesler (passing notes) eklenmiştir. Geçici sesler bas, tenor ya da alto partilerine eklenmiştir. Geçici sesler eklenirken soprano partisindeki “Clementi” okul şarkısı ezgisinin korunduğu incelenmektedir. Geçici ses ekleme tercihleri yapılırken başlangıçta “Johann Sebastian Bach” stili seçeneği seçilmiştir. Ayrıca program tarafından yapılan çok seslendirmede; sondan bir önceki ölçüde sol majör dizisinin 4. derecesinin tizleştirilerek dominant akorunun aradominantının (ikili dominant-double dominant) kullanıldığı ve bu akorun dominanta bağlanıp son ölçüde toniğe ulaştığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte “double dominant” yani majör II. derece akorunda tenor partisine geçit notası eklenmesinin hoş bir etki yarattığı görülmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

5.1 “Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımları Nelerdir?” Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Eğitim müziği besteleme teknikleri açısından var olan çok seslendirme yaklaşımlarının temel olarak; armonik çok seslendirme yaklaşımı, kanon yöntemi ile çok seslendirme yaklaşımı, kontrpuantal çok seslendirme yaklaşımı, çalgı eşliği ile çok seslendirme yaklaşımı, Türk müziğinde dörtlü armoni çok seslendirmesi yaklaşımı ve teknolojik çok seslendirme yaklaşımı olduğu incelenip görülmüştür. Teknolojik çok seslendirme ile ilgili olarak “Sibelius 4” ve “Tonica Fugata 9.5” yazılım sürümlerinin özellikleri incelenip örneklendirilmiştir.

5.2 “İlköğretim Müzik Dersinde Öğretilen Okul Şarkılarında, Bilinen Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımlarından Hangileri Kullanılmalıdır?” Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Müzik öğretmenlerinin, ilköğretim öğrencisinin gelişmişlik düzeyine uygun etkinliklere imkan verebilmesi bakımından, ilköğretim müzik dersi kapsamında kullanılan makamsal ve tonal tek sesli eğitim müziklerinde ilk seçenek olarak “çalgi eşliği ile çok seslendirme” yaklaşımının müzik öğretmeni tarafından kullanılmasını uygun bulduğu görülmüştür.

5.3 “Tercih Edilen Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımı Nasıl Uygulanabilir?” Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda belirlenen “çalgı eşliği ile çok seslendirme” yaklaşımının nasıl uygulanabileceğine örnek olarak; “Giydiğim Aldır” makamsal eğitim müziği araştırmacı tarafından Türk müziğinde dörtlü armoni çok seslendirmesi ile piyano için eşliklendirilmiş, “Vatan” ve “Clementine” tonal eğitim müzikleri ise “Sibelius 4” yazılımı tarafından teknolojik çok seslendirme ile piyano için eşliklendirilmiştir. Buna ek olarak “Clementine” tonal eğitim müziği “Tonica Fugata 9.5” yazılımı tarafından diğer yazılımdan bağımsız olarak teknoloji desteği ile çok seslendirilmiştir.

- Makamsal tek sesli eğitim müziklerinin çok seslendirilmesinde, ilköğretim öğrencisinin gelişmişlik düzeyine uygun etkinliklere imkan verebilmesi açısından müzik öğretmeni görüşlerine göre çalgı eşliği ile çok seslendirme ve iki seslendirme yaklaşımlarının öncelikli tercih edilmesi önerilmektedir.
- Tonal tek sesli eğitim müziklerinin çok seslendirilmesinde, ilköğretim öğrencisinin gelişmişlik düzeyine uygun etkinliklere imkan verebilmesi açısından müzik öğretmeni görüşlerine göre çalgı eşliği ile çok seslendirme ve kanon yöntemi ile çok seslendirme yaklaşımlarının öncelikli tercih edilmesi önerilmektedir.
- Şarkı öğretimi müzik öğretmeni tarafından yapılan çalgı eşliği ile desteklenmelidir. Bunun yanında; ilköğretim müzik dersi kapsamındaki tonal tek sesli okul şarkısı öğretiminde, gerekli yazılımlarla bilgisayar tarafından teknolojik çok seslendirme ile kısa bir sürede oluşturulan çok sesli çalgı eşlikleri, gerek bilgisayar tarafından sese dönüştürülerek, gerekse müzik öğretmeni tarafından çalınarak ders-içi etkinliklerde kullanılabilir.
- Teknolojik çok seslendirme olanaklarının da diğer çok seslendirme yaklaşımları gibi müzik öğretmeni tarafından bilinmesi ve kullanılması için gerekli hizmet-içi eğitimin verilmesi önerilmektedir.
- Çok sesli müzik eğitiminin desteklenmesi açısından; her okulda müzik odasının oluşturulup düzenlenmesi, müzik odasında bilgisayar ve gerekli yazılım olanaklarına ek olarak çok sesli eşlik çalgısı olarak piyanonun bulunması gerektiği önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Bilgin, S. ve Şaktanlı, S. C. (2007). Okul Şarkılarının Müzik Öğretmeni Tarafından Piyano ile Eşliklenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (21), 130-133, s.131.
2. Koç, A. (2004). *Günümüzde Bilgisayar Destekli Müzik Yazılımlarının Müzik Eğitimine Katkıları*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda sunuldu, Isparta, 1-6, s. 2.
3. Levendoğlu, N. O. (2004). *Teknoloji Destekli Çağdaş Müzik Eğitimi*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda sunuldu, Isparta.
4. Levent, N. (1995). *Çağdaş Türk Müziğinde Dörtlü Armoni*. İzmir: Levent Müzikevi, s. 13.
5. Özçelik, S. (2005). *Eşlikleme*. (Yayımlanmamış ders notları).
6. Özelma, Y. (2010). *İlköğretim Müzik Derslerinde Çok Sesli Şarkıların Yeri, Önemi ve Eğitim Müziği Çok Seslendirme Yaklaşımları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
7. Sağer, T. ve Albuz, A. (2008). *Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri*. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım, s. 31-76.
8. Sevinç, S. (2003). *Teknoloji Desteği ile Çok Seslendirilen Okul Şarkılarının İlköğretim İkinci Devre Öğrencilerinin Öğrenme Düzeyine Etkileri*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu'nda sunuldu, Malatya, 240-242, s.240-242.
9. Sun, M. (2006). *Çocuklar ve Gençler için Şarkı Demeti*. Ankara: Sun Yayınevi, s. 110.
10. Şaktanlı, S. C. ve Özdemir G. (2011). The Comparison of the Effect of Block Flute Accompanied Song Teaching with Multi-sound Notation and Vocalization Program Accompanied Song Teaching on the Success of Students' Song Learning Behavior. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(1), 162-166, s. 162.
11. Tuğcular, E. (2006). *Eğitim Müziği Besteleme*. (Yayımlanmamış ders notları).

12. Türkmen, U. (2007). Türk Müziğinde Çok Seslilik Tartışmaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 177-194, s. 177-178.
13. Uslu, M. (2006). Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde Çok Sesli Müzik Eğitimi Görüşü. *Müzik ve Bilim Dergisi*, 5, 1-10, s. 3-5.